

Tieteen kieli

Kirjastot ovat olleet mukana tiiviisti Tieteellisten seurain valtuuskunnan vetämässä julkaisujen arviointijärjestelmän eli JUFO:n kehittämisessä, jonka loppuraportti sekä julkaisujen luokitukset ilmestyivät viime vuoden aikana. Hankkeen tarkoituksena oli kehittää laadullisia kriteerejä tutkimuksen arvioinnille, jotta arvioinnissa ei tuijotettaisi pelkästään tuotettujen julkaisujen määrää.

Arvioinnin merkitys on kasvanut melkoisesti niin kirjastojen kuin tutkimuksen tekijöidenkin työssä. Onkin hyvä, että arvioinnissa pohditaan myös sitä, millaista julkaisemisen ja tutkimuksen ympäristöä niiden valossa rakennetaan. Tässä numerossa Eija ja Poteri ja Maria Forsman pohtivat STKS:n tutkijapalveluiden julkaisemista käsittelevän seminaarin pohjalta myös uusia kysymyksiä, jotka ovat tulleet vastaan laadun arvioinnin myötä. Näistä keskeisiä ovat julkaisujen kieli ja kansainvälisyyden merkitys tutkimuksen tekemiselle.

Kansainvälisyys merkitsee monella tieteenalalla sitä, että julkaiseminen on pääosin tai kokonaan englanninkielistä. Poterin ja Forsmanin artikkelissa mainittu Helsingin yliopiston vuosina tekemä tutkimuksen arviointi 2005-2010 osoittaa, että noin kolmannes tutkimuksesta julkaistiin suomenkielisenä. Tutkimuksen painopiste on siirtynyt englanninkieliseen julkaisemiseen, mikä korostuu etenkin lääketieteessä ja luonnontieteissä.

Suomalaisen tieteellisen julkaisemisen pelätäänkin olevan vaarassa, jos julkaisujen arviointijärjestelmän pohjalta suuntaudutaan ensi sijassa kansainvälisillä foorumeilla julkaisemiseen. Vaikka tieteen kieli on noussut keskusteluun 2000-luvulla aika ajoin, ongelman ajankohtaisuus näkyy esimerkiksi aiheen esille nostamisena Tieteen päivillä 2013.

Kielikysymyksellä on laajat vaikutukset, joista suomalaisten tieteellisten julkaisujen olemassaolo ei ole vähäisin. Kuinka kauan suomalaiset tieteelliset julkaisut vielä voivat toimia, jos tutkijat tavoittelevat huipulle kansainvälisen julkaisemisen kautta? Mitä tapahtuu tieteille, joissa suomenkielinen julkaiseminen on tärkeää, kuten humanistisille, yhteiskuntatieteille ja oikeustieteelle. Tieteen tuloksia tarvittaisiin myös kotimaassa. Kielikyynnys voi vaikuttaa esimerkiksi siihen, miten tutkimusta hyödynnetään päätöksenteon tukena tai miten tutkimuksen tulokset leviävät laajemman yleisön tietoisuuteen.

Tieteen kielen, kansainvälisyyteen ja huippututkimukseen pyrkimyksen ja arvioinnin vaikutukset todennäköisesti kulkevat kä-

si kädessä. Kun kaikki alat ja osaajat eivät mahdu huipulle, myös tutkimuksen perusosaamisella, yhteiskunnallisilla vaikutuksilla ja tieteen kentän monipuolisuuden säilyttämisellä voi olla merkitystä. Arviointijärjestelmien rakenteelliset vaikutukset saattavatkin tulla ongelmallisiksi, jos tiukentuvan talouden ja resurssikilpailun myötä niiden varjossa katoavat paitsi julkaisut, myös tutkimussuuntaukset ja tieteenalat tai kokonaiset organisaatiot.

Päivikki Karhula